

FORELDRES ANSVAR OVERFOR BARN

En innføring i norske regler

Del 1: Barneoppdragelse og barnevern

Forord

Denne brosjyren har blitt til ved hjelp av mange. Integrasjons- og mangfoldsdirektoratet har finansiert den. Kapittelet om vold er i hovedsak skrevet av Andrea Gustavsson og Camilla Hunn, saksbehandlere i JURK. Kapitlet om barnevernet har hentet mye fra advokat Carolyn Midsem og leder av barnevernet i bydel Alna, Marit Hoff, sine tekster til det aller første jussambassadørseminaret i desember 2012. Disse har også gitt gode innspill til utformingen av brosjyren. I tillegg har vi fått viktige innspill fra juridisk rådgiver Sanne Hofman i Redd Barna om Barnekonvensjonen, Hege Tørå Hæier ved Arendal voksenopplæring, og fra Toy Johnsen, Renata Skarpås og Jolanta Gluksman som alle tre har lang erfaring med å formidle kunnskap om norsk samfunn og lovverk til thailandske og polske innvandrere. Caroline Kjennerud, saksbehandler på familierettsgruppa hos JURK har bidratt mye til oversikten over steder man kan få hjelp, og hun og Maria Kvile fra denne gruppa har kvalitetssikret det juridiske innholdet sammen med Sanne Hofman.

Tusen takk for godt samarbeid!

Oslo 30. august 2013

Lene Løvdal

1.	<u>MÅLET MED DENNE BROSJYREN .....</u>	<u>4</u>
2.	<u>HVEM GJELDER DISSE REGLENE FOR? .....</u>	<u>4</u>
3.	<u>BARN I NORGE .....</u>	<u>4</u>
4.	<u>HVORFOR ER REGLENE SLIK DE ER? .....</u>	<u>5</u>
4.1.	<u>NORSK LOV .....</u>	<u>5</u>
4.2.	<u>BARNEKONVENSJONEN .....</u>	<u>5</u>
4.1.	<u>EKSEMPLER PÅ FORSKNING .....</u>	<u>6</u>
5.	<u>HVEM ER FORELDRE? .....</u>	<u>6</u>
6.	<u>HVILKET ANSVAR HAR FORELDRENE? .....</u>	<u>7</u>
6.1.	<u>UNDERHOLDSPLIKT .....</u>	<u>8</u>
6.1.1.	<u>HVA ER UNDERHOLDSPLIKT? .....</u>	<u>8</u>
6.1.2.	<u>HVEM HAR UNDERHOLDSPLIKT? .....</u>	<u>8</u>
6.1.3.	<u>RETT TIL SKOLEGANG .....</u>	<u>9</u>
6.2.	<u>FORELDREANSVAR.....</u>	<u>10</u>
6.2.1.	<u>HVA ER FORELDREANSVAR? .....</u>	<u>10</u>
6.2.2.	<u>HVEM HAR FORELDREANSVAR?.....</u>	<u>10</u>
7.	<u>HVEM KAN BESTEMME HVA FOR BARN? .....</u>	<u>12</u>
7.1.	<u>BARNES RETT TIL MEDBESTEMMELSE .....</u>	<u>12</u>
7.2.	<u>BARNETS RETT TIL SELVBESTEMMELSE .....</u>	<u>13</u>
7.3.	<u>BARNETS BESTE SKAL VÆRE ET GRUNNLEGGENDE HENSYN.....</u>	<u>14</u>
7.4.	<u>RETT TIL OMSORG .....</u>	<u>15</u>
8.	<u>FORBUD MOT DISKRIMINERING .....</u>	<u>16</u>
8.1.	<u>HVA ER DISKRIMINERING? .....</u>	<u>16</u>
8.2.	<u>HVEM ER BESKYTTET MOT DISKRIMINERING? .....</u>	<u>18</u>
8.3.	<u>LOVLIG FORSKJELLSBEHANDLING .....</u>	<u>19</u>
8.4.	<u>FORELDRES PLIKT TIL IKKE Å DISKRIMINERE.....</u>	<u>20</u>
9.	<u>RETT TIL BESKYTTELSE MOT OMSORGSSVIKT .....</u>	<u>21</u>
10.	<u>RETT TIL TRYGGHET.....</u>	<u>21</u>
11.	<u>RETT TIL BESKYTTELSE MOT VOLD OG OVERGREP .....</u>	<u>22</u>

<u>11.1.</u>	<u>HVA ER VOLD?.....</u>	<u>22</u>
<u>11.2.</u>	<u>FORELDRENES PLIKT TIL Å BESKYTTE MOT VOLD.....</u>	<u>25</u>
<u>11.3.</u>	<u>OPPDRAGERVOLD OG ANNEN VOLD.....</u>	<u>25</u>
<u>11.4.</u>	<u>HVOR KAN DU FÅ HJELP? .....</u>	<u>26</u>
<u>12.</u>	<u>BARNEVERNET .....</u>	<u>27</u>
<u>12.1.</u>	<u>HVORFOR HAR VI BARNEVERN? .....</u>	<u>27</u>
<u>12.2.</u>	<u>OM BARNEVERNET I NORGE .....</u>	<u>28</u>
<u>12.3.</u>	<u>DE VIKTIGSTE PRINSIPPENE BARNEVERNLOVEN BYGGER PÅ.....</u>	<u>29</u>
<u>12.4.</u>	<u>HVA ER PLIKTEN TIL DE SOM TREFFER BARN I JOBBEN SIN? .....</u>	<u>31</u>
<u>12.5.</u>	<u>HVA ER DIN PLIKT HVIS DU SER AT ANDRES BARN HAR DET VONDT? ..</u>	<u>31</u>
<u>12.6.</u>	<u>VIKTIGE BEGREPER.....</u>	<u>32</u>
<u>12.7.</u>	<u>UNDERSØKELSESSAK .....</u>	<u>33</u>
<u>12.8.</u>	<u>HVA GJØR BARNEVERNET?.....</u>	<u>34</u>
<u>12.8.1.</u>	<u>FRIVILLIGE HJELPETILTAK .....</u>	<u>34</u>
<u>12.9.</u>	<u>TVANGSVEDTAK.....</u>	<u>35</u>
<u>12.9.1.</u>	<u>HVA ER TVANGSVEDTAK? .....</u>	<u>35</u>
<u>12.9.2.</u>	<u>HVORDAN GJØRES TVANGSVEDTAK?.....</u>	<u>36</u>
<u>12.10.</u>	<u>KONSEKVENSER AV VEDTAKET .....</u>	<u>38</u>
<u>12.11.</u>	<u>HVEM BESTEMMER HVA?.....</u>	<u>39</u>
<u>12.12.</u>	<u>PARTENES RETTIGHETER.....</u>	<u>40</u>
<u>13.</u>	<u>TIPS OG RÅD .....</u>	<u>41</u>
<u>14.</u>	<u>HVOR KAN DU FÅ HJELP?.....</u>	<u>42</u>
<u>14.1.</u>	<u>HJELP MED BARNEOPPDRADELSE, BARNES HELSE OG LÆRING.....</u>	<u>42</u>
<u>14.2.</u>	<u>HJELP MED KONFLIKTER I FAMILIEN .....</u>	<u>43</u>
<u>14.3.</u>	<u>RÅDGIVNING OG HJELP DIREKTE TIL BARN .....</u>	<u>43</u>
<u>14.4.</u>	<u>HJELP MOT VOLD OG LIKENDE.....</u>	<u>44</u>
<u>14.5.</u>	<u>HJELP MOT DISKRIMINERING .....</u>	<u>45</u>
<u>14.6.</u>	<u>HJELP NÅR DET OFFENTLIGE IKKE GJØR DET DE SKAL.....</u>	<u>47</u>
<u>14.7.</u>	<u>ANNET .....</u>	<u>50</u>

1. Målet med denne brosjyren

Hva sier loven om hva du må gjøre som forelder – og hva du ikke kan gjøre? Det å oppdra barn er vanskelig. Det å oppdra barn i et annet land enn der du selv vokste opp, er enda vanskeligere, siden samfunnet rundt stiller andre krav til deg enn det du er vant til.

Denne brosjyren er skrevet for å hjelpe foreldre med innvandrerbakgrunn til å forstå norske regler om barneoppdragelse og det ansvaret de har som foreldre. Reglene gir ikke alltid klare svar. Ofte må du tenke igjennom flere regler og hvorfor de finnes for å komme fram til gode svar. Vi har derfor også tatt med en del spørsmål vi tenker det er viktig å diskutere sammen for å forstå reglene. Vi gir også informasjon om hvor du kan få hjelp når ting er vanskelige.

Vi håper brosjyren er til nytte for deg.

2. Hvem gjelder disse reglene for?

Disse reglene gjelder for alle foreldre og andre som oppdrar barn i Norge. Du finner også informasjon om regler som gjelder for barnevernet og andre offentlige kontorer.

Du kan finne alle reglene på www.lovdatab.no.

3. Barn i Norge

I Norge i dag har barn en høy status. Med barn mener vi alle som ikke har fylt 18 år. De har rett til å bestemme mye selv, og foreldrene skal alltid høre hva barn mener i saker som gjelder barnet, hvis de er store nok til å ha egne meninger. Når foreldrene skal bestemme

over barnet skal de alltid tenke på hva som er best for barnet. Dette er forskjellig fra hvordan det var i Norge før, og fra hvordan det er i mange andre land. I denne brosjyren skal vi se nærmere på hvilke regler som gjelder for alle barn og foreldre som bor i Norge. Reglene i denne brosjyren må alle foreldre som bor i Norge følge.

4. Hvorfor er reglene slik de er?

4.1. Norsk lov

Norske myndigheter prøver å sikre at barn får oppfylt grunnleggende rettigheter, for eksempel beskyttelse mot vold. Dette gjøres ved å lage lover og andre tiltak, som å bevilge penger til barnevernet. Dette har norske myndigheter gjort i over hundre år.

Det finnes mange norske lover som gir barn rettigheter og beskyttelse. Barneloven sier noe om hvem som er foreldre og hvilket ansvar foreldrene har. Vergemålsloven sier noe om hva foreldrene kan bestemme om penger som barnet eier. Barnevernloven sier hva barnevernet kan og må gjøre når barn ikke har det bra. Norske lover om barn gjelder for alle som er i Norge, uansett om barnet har lovlig opphold eller ikke.

Alle norske lover finnes på internett, på www.lovdatab.no.

4.2. Barnekonvensjonen

Barnekonvensjonen er en lov som gjelder for hele verden. Den ble til ved at mange land i FN ble enige om hvilke regler vi må ha for å

sikre at barn har det så bra som mulig. Alle land har sagt at de vil følge disse reglene unntatt Somalia, på grunn av krigen i landet, og USA.

Barnekonvensjonen ble til i 1989 og gir noen minimumsregler for hvilke rettigheter barn har. Målet med Barnekonvensjonen er å gi barn best mulig beskyttelse. Hvis Norge har en lov som gir barn bedre beskyttelse enn det Barnekonvensjonen krever, sier Barnekonvensjonens artikkel 41 at da skal denne loven gjelde foran reglene i Barnekonvensjonen. Hvis Barnekonvensjonen gir barn bedre beskyttelse, er det den som skal gjelde.

4.1. Eksempler på forskning

Det finnes mye forskning om hva som er bra for barn, og hva som er skadelig. Reglene i Barnekonvensjonen og norske lover bygger på mye av denne forskningen. For eksempel vet vi at det er vanskeligere for barn å lære nye ting hvis de opplever vold mellom foreldre eller andre omsorgspersoner, eller selv er utsatt for vold. Denne forskningen er med på å danne bakgrunnen for hvordan vi tolker Barnekonvensjonen og norske regler. Du kan lese mer om hva de har funnet ut på internett.

NORSK:

http://www.nkvts.no/tema/Sider/Barnsomopplevervoldihjemmet_Kunnskapsstatus.aspx

5. Hvem er foreldre?

Til diskusjon:

Erna har akkurat født en sønn, Sivert. Carl lurer på om han er faren. Hva tror du loven sier om hvem som er far?

Barneloven
§ 2.
Adopsjons-
loven.

Barneloven gir regler om hvem som er foreldre til barnet og hvilket ansvar de har.

Mor er den som har født barnet.

Barneloven
§ 3, § 4, § 5 og
§ 9.

Far er den som er gift med moren når barnet blir født. Hvis foreldrene ikke er gift ved fødselen, er far den som oppgir i fødselsmeldinga at han er far til barnet, eller oppgir at han er far ved personlig oppmøte hos Folkeregisteret. Staten har en plikt til å prøve å finne ut hvem som er far hvis det er usikkerhet om dette. I noen saker brukes DNA-test for å fastsette farskapet.

Adopsjons-
loven.

Du blir også mor eller far ved å adoptere barnet. Det kan være et barn som har to andre foreldre, eller barnet til ektefellen. Hvis du vil vite mer om adopsjon kan du kontakte Bufetat, se kontaktinformasjon i siste kapittel.

Barneloven
§ 4a.
Adopsjons-
loven.

Medmor er når to kvinner får barn sammen ved assistert befruktning. Da er medmor den som ikke føder barnet. Hun har de samme rettighetene og pliktene som fedre har. Likekjønnede par kan også adoptere.

Du kan lese mer om alt dette på nettsidene til Folkeregisteret:
<http://www.skatteetaten.no/no/Person/Folkeregister/Fodsels-og-navnevalg/>

6. Hvilket ansvar har foreldrene?

Til diskusjon:
Hvis Carl er far, hvilket ansvar har han?

Når det gjelder ansvar, skiller reglene mellom foreldreansvar og underholdsplikt.

Underholdsplikt betyr å ha økonomisk ansvar for barnet. Begge foreldrene har underholdsplikt, uansett hvem barnet bor hos og om de var gift da barnet ble født.

Foreldreansvar innebærer å ha omsorg for barnet og bestemme ting på vegne av barnet. Hvem som har foreldreansvaret kan variere.

Du finner mer informasjon om reglene for foreldre som ikke bor sammen lenger i JURKs brosjyre «Skilsmisse og barnefordeling».

6.1. Underholdsplikt

6.1.1. Hva er underholdsplikt?

Barneloven § 66.

Underholdsplikt betyr at begge foreldrene har ansvar for å forsørge barnet, uansett om foreldrene bor sammen eller ikke, eller har vært eller er gift eller ikke. Det å forsørge noen betyr å ha hele eller deler av det økonomiske ansvaret for noen, så de har penger til mat, klær, bolig og andre ting de trenger.

6.1.2. Hvem har underholdsplikt?

Begge foreldrene har ansvar for å bidra økonomisk til å forsørge barnet. Du finner mer informasjon om reglene for foreldre som ikke bor sammen i brosjyren «Foreldres ansvar overfor barn ved samlivsbrudd og skilsmisse».

6.1.3. Rett til skolegang

Til diskusjon:

Kristin og Jens er foreldre til Ola. De bor ikke sammen, men Ola bor like mye hos begge. Hvilket økonomisk ansvar har Kristin, og hvilket økonomisk ansvar har Jens for Olas skolegang?

Hvilket ansvar ville begge hatt hvis Ola bodde mesteparten av tida hos Jens?

Dette følger av barneloven §§ 66 og 67.

Foreldrene skal betale utgiftene til barnets skolegang, etter barnets evner og anlegg og tilpasset foreldrenes økonomiske situasjon. Begge foreldrene har ansvar for dette, ut fra den enkelte forelders evne til å bidra økonomisk. Dette gjelder uansett om foreldrene er gifte, bor sammen eller bor hver for seg.

Disse reglene gjelder også for andre som har foreldreansvar for barnet, for eksempel hvis foreldrene til barnet er døde.

Barneloven § 68.

Denne regelen gjelder til barnet har fullført videregående skole.

Barneloven § 32.

Barn som er fylt 15 år, velger selv hva de ønsker av utdanning.

TIL DISKUSJON 1:

Leyla er 16 år, og vil bli musiker. Hun søker derfor på musikklinja på den videregående skolen i fylket der hun bor. Da må hun flytte på hybel. Foreldrene synes ikke det er en god idé, og sier at de ikke vil bidra økonomisk hvis hun velger å gå på den skolen. Har de lov til dette?

TIL DISKUSJON 2:

Hvorfor tror du reglene er slik?

6.2. Foreldreansvar

Barneloven
§ 30.

6.2.1. Hva er foreldreansvar?

Foreldreansvaret deles inn i to hovedområder: Plikten til å gi omsorg, og rett og plikt til å ta beslutninger for barnet angående barnets personlige forhold. Med personlige forhold menes for eksempel

- navn og navneendringer
- valg av skole
- om pass skal utstedes
- om barnet skal få medisinsk behandling, og hvilken behandling det skal få
- innmelding i eller utmelding fra trossamfunn
- flytting utenlands

Har begge foreldrene foreldreansvar skal avgjørelsene tas i fellesskap. Barn har også rett til å delta i beslutninger, og bestemme mer og mer selv etter hvert som de blir eldre.

Innholdet i foreldreansvaret bestemmes av en rekke regler, først og fremst i barneloven og Barnekonvensjonen. I det følgende skal vi først se på hva foreldrene har rett og plikt til å bestemme for barnet – og hvor mye barnet kan og skal bestemme selv. Deretter ser vi på omsorgsansvaret og alt det innebærer.

6.2.2. Hvem har foreldreansvar?

Hvem av foreldrene har foreldreansvar? Det kan du finne ut av ved å lese tabellen på neste side:

Da barnet ble født	Hvis foreldrene var gift da barnet ble født	Hvis foreldrene ikke var gift da barnet ble født, men bodde sammen	Hvis foreldrene ikke bodde sammen ved fødselen
Nå			
Hvis foreldrene aldri har bodd sammen	Begge har foreldreansvar		Moren alene, eller begge hvis det er avtalt og melding er sendt til Folkeregisteret.
Hvis foreldrene fortsatt bor sammen eller har flyttet sammen	Begge har foreldreansvar	Begge har foreldreansvar	Moren alene, eller begge hvis det er avtalt og melding er sendt til Folkeregisteret.
Hvis foreldrene er skilt eller ikke lever sammen lenger	Begge har foreldreansvar, hvis ikke annet er avtalt. Vanligst at begge beholder foreldreansvaret.	Begge har foreldreansvar, hvis ikke annet er avtalt. Vanligst at begge beholder foreldreansvaret.	Hvis begge har hatt foreldreansvar, har begge det fortsatt, hvis ikke annet er avtalt. Hvis bare mor har hatt det, gjelder det fortsatt

Reglene vi beskriver i denne brosjyren gjelder aller mest for de som har foreldreansvaret, men kan også gjelde for foreldre som ikke har foreldreansvar.

7. Hvem kan bestemme hva for barn?

TIL DISKUSJON

Romeo og Julie er innvandrere i Norge. De har barna Lilo på 4 år, Juno på 7 år og Rollo på 12 år. Familien diskuterer om Juno og Rollo skal bytte skole. Hvor mye kan Juno og Rollo bestemme? Hvor mye kan Lilo bestemme om å bytte barnehage?

N

Når Lilo, Juno og Rollo blir 18 år, kan de bestemme alt selv. Før det har foreldrene plikt og rett til å ta beslutninger for dem. Men de skal gradvis lære å bli mer selvstendige. For å sikre det finnes det en rekke regler.

Disse reglene gjelder også for andre som skal ta avgjørelser som gjelder barnet, for eksempel offentlige kontorer som Nav og UDI.

7.1. Barns rett til medbestemmelse

Dette står i Barnekonvensjon en artikkel 12 og barneloven § 31

Etter hvert som barnet utvikler egne meninger, skal det få uttale seg om saker som angår barnets egne personlige forhold før foreldrene tar en avgjørelse. Dette gjelder barn som er syv år, og yngre barn som har egne synspunkter.

Når det gjelder barn som er **12 år** eller eldre, skal foreldrene og andre som bestemmer ting for barnet legge stor vekt på hva barnet mener.

7.2. Barnets rett til selvbestemmelse

TIL DISKUSJON:

1. Hva er forskjellen på å snakke til barnet, og på å snakke med barnet?
2. Hvilken effekt har de to måtene å snakke på?
3. Når kan eller bør du bruke de to måtene å snakke på? Finn eksempler på situasjoner.

Alle barn skal gradvis få bestemme mer over seg selv og sine personlige forhold, etter alder og modenhet.

Barn har rett til å bestemme selv over dagligdage spørsmål som klær, hårfasong og hva de skal ha på brødskiva fra de er små. Det må likevel skje innen visse grenser, som følger av omsorgsansvaret. Foreldrene må for eksempel kunne bestemme at barnet skal ha på gummistøvler og regntøy når det regner, og spise det som trengs for å få i seg nok næring.

Navneloven § 12, pasientrettighetsloven § 4-3, lov om trudoms-samfunn og ymist anna § 3, og barneloven § 32.

Det finnes imidlertid flere helt konkrete områder hvor barnet har rett til å bestemme selv. For eksempel må barnet samtykke til navneendring når det er over 12 år, barn over 16 år skal samtykke til medisinsk behandling og barn over 15 år bestemmer selv i valg av skole eller om de vil melde seg inn eller ut av trossamfunn eller foreninger. Barn over 15 år bestemmer selv over penger de har tjent. Har barn over 15 fått penger til egen rådighet, bestemmer de selv hva pengene skal gå til.

TIL DISKUSJON 1

Hvorfor tror du reglene er slik?

TIL DISKUSJON 2

- Hva har Lilo på 4 år rett til å bestemme over?
- Hva har Juno på 7 rett til å bestemme over?
- Hva har Rollo på 12 rett til å bestemme over?

7.3. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn

TIL DISKUSJON

Hva må Romeo og Julie tenke på når de skal bestemme ting som har konsekvenser for Lilo, Juno og Rollo?

Dette står i Barnekonvensjonen artikkel 3, og blant annet i barneloven § 48 og barnevernloven § 4-1.

Når foreldre skal ta avgjørelser som gjelder barnet, er det aller viktigste: Hva er best for barnet?

TIL DISKUSJON

Hvordan kan foreldrene vite hva som er best for barnet?

Dette gjelder også for andre som skal ta avgjørelser som gjelder barnet, for eksempel offentlige kontorer som Nav og UDI. Det betyr ikke at det som er det aller beste for barnet alltid skal bli løsningen. Men hva som er barnets beste skal alltid tas grundig i betraktning og veie tungt. Hva som er barnets beste kan aldri gå imot Barnekonvensjonen. Hvis for eksempel foreldrene mener at det beste for ei jente er ikke å gå på skole, kan det aldri være til barnets beste fordi Barnekonvensjonen bestemmer at barn ikke skal diskrimineres og at alle barn skal gå på skole.

Barnet har også rett til å si hva det selv mener er best for det, som beskrevet i kapittel 7. Du kan ikke avgjøre hva som er barnets beste uten å ha hørt hva barnet tenker, hvis det er stort nok til å ha egne tanker og meninger.

TIL DISKUSJON

Romeo og Julie vurderer å flytte med barna til en annen by. Hvilke hensyn bør de ta med i vurderingen, og hva bør veie tyngst?

Romeo trives ikke i jobben sin, og han kan ikke få noen annen jobb uten å flytte. Hvordan bør de veie barnas beste mot foreldrenes beste?

For å finne gode svar er det viktig å spørre:

- Hvilke konsekvenser vil det mest sannsynlig ha for det enkelte barn og den enkelte voksen å flytte – gode og dårlige?
- Hva ønsker det enkelte barn?
- Hva er best for det enkelte barn?

Hvis for eksempel Romeo har det så dårlig på jobben at han blir syk eller deprimert, vil det være viktig å flytte fordi det å bli går ut over resten av familien. Hvis Lilo for eksempel trenger mye tilrettelegging på skolen, og det er vanskelig å få på det nye stedet, vil det være et sterkt argument mot å flytte.

TIL DISKUSJON

Hvis Romeo vil flytte bare fordi han vil gjøre karriere, og barna ikke har lyst til å flytte, er det da greit å flytte?

7.4. Rett til omsorg

TIL DISKUSJON

Hva vil det si å gi barn omsorg?

Hva trenger de av omsorg?

Hva skjer hvis de ikke får det?

Barneloven
§ 30, Barne-
konvensjonen
artikkel 19.

Hva som er det enkelte barns beste er også viktig når det gjelder omsorgsansvaret. Dette ansvaret betyr at barn har rett til omsorg og omtanke fra de som har foreldreansvaret eller de som oppdrar barna i foreldrenes sted. Dette må ses i sammenheng med alle de andre reglene, som barns rett til medbestemmelse, forbudet mot å diskriminere, plikten foreldrene har til å forsørge barnet, hensynet til barnets beste, retten til beskyttelse osv.

8. Forbud mot diskriminering

TIL DISKUSJON

Lilo, Juno og Rollo er, som alle barn, forskjellige. Juno får lov til å gå ut og leke alene, de andre to får det ikke. Hvilke lovlige grunner kan Romeo og Julie ha til å bestemme dette? Hvilke grunner vil være ulovlige? Hva tror du?

Vi kommer tilbake til hva som er riktige svar senere, etter å ha fortalt om lovene.

8.1. Hva er diskriminering?

Barn er forskjellige, og foreldre skal oppdra barna ut fra det enkelte barns behov og forutsetninger. Det betyr at du som forelder ikke kan behandle barna helt likt. Men du må ha gode grunner til å behandle barna forskjellig.

Diskriminering er å behandle noen dårligere enn andre fordi de for eksempel er fra et annet land, ikke kan gå, er jenter, eller er homofile. Dette kalles direkte diskriminering.

Diskriminering kan også være å behandle barn likt, når resultatet er at noen grupper

Barneloven § 30, Barnekonvensjonen artikkel 2, likestillings-loven, diskriminerings-loven, diskriminerings- og tilgjengelighets-loven, og diskriminerings-loven om seksuell orientering og kjønnsidentitet.

barn får det dårligere. Et eksempel på dette er hvis du må gå opp en trapp for å komme inn på skolen. Barn som ikke kan gå kan da ikke komme inn på skolen. Dette kalles indirekte diskriminering.

Barnekonvensjonens artikkel 2 forbyr diskriminering av barn, og forplikter staten til å forhindre dette.

Det betyr for eksempel at norske myndigheter må passe like godt på barn med innvandrerbakgrunn som på andre barn, og omvendt.

Den norske staten har laget flere lover mot diskriminering, som gjelder for alle barn, voksne og eldre som bor i Norge. Også du som voksen kan kontakte Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) for å få informasjon og hjelp hvis du mener at du har blitt diskriminert. Du finner kontaktinformasjon i siste kapittel.

TIL DISKUSJON 1

Juno strever veldig med å skrive norsk, og er dårligere enn alle de andre i klassen. Har skolen lov til å behandle Juno helt likt med de andre elevene?

TIL DISKUSJON 2

Kan dere finne flere eksempler på direkte og indirekte diskriminering?

8.2. Hvem er beskyttet mot diskriminering?

For mer informasjon om kjønns-identitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering, kan du kontakte LLH eller Skeiv Ungdom. Du finner kontaktinformasjon i siste kapittel.

For mer informasjon om nedsatt funksjonsevne kan du kontakte FFO – Funksjons-hemmedes felles-organisasjon, eller en av de mange andre organisasjonene for ulike typer nedsatt funksjonsevne. Du finner kontaktinformasjon i siste kapittel.

De viktigste karakteristikkene barn kan ha som er beskyttet mot ulovlig forskjellsbehandling, altså diskriminering, er disse:

- **Kjønn**
  - Gutt, jente, annet. Biologien er mer komplisert, noen er et sted i mellom. Disse kalles ofte for intersex, "mellom kjønn".
- **Kjønnsidentitet**
  - Transpersoner, transseksuelle og andre. Noen opplever at de er "født i feil kropp", for eksempel gutt i jentekropp. Andre opplever på andre måter at de ikke er gutter eller jenter på samme måten som det som forventes. Mange ønsker medisinsk behandling for å få en kropp som passer bedre med det kjønn de opplever at de har.
- **Seksuell orientering**
  - Homofili: Å bare bli forelsket i og/eller tiltrukket av personer av samme kjønn. Homofile jenter kalles for lesbiske.
  - Bifili: Å kunne forelske seg i både gutter og jenter.
  - Mange opplever tiltrekning av personer av samme kjønn av og til uten å definere seg som bifile eller homofile.
- **Kjønnsuttrykk**
  - Ikke alle passer inn i omgivelsenes idealer om hva en gutt eller jente skal se ut som og hvordan de skal oppføre seg. Det trenger ikke bety at barnet er

For mer informasjon om diskriminering på grunn av hudfarge, etnisitet, religion osv. kan du kontakte Antirasistisk senter. Du finner kontaktinformasjon i siste kapittel.

transperson eller homofilt/lesbisk. For eksempel jenter som ikke liker å pynte seg og heller vil klatre i trær, og gutter som ser feminine ut og liker å leke med dukker.

- **Språk**
  - For eksempel samisk, arabisk.
- **Religion**
  - For eksempel kristen, buddhist, pinsevevner, shia-muslim, eller ateist.
- **Etnisk opprinnelse**
  - Hvilken gruppe barnet tilhører, for eksempel kurder, same.
- **Nedsatt funksjonsevne**
  - For eksempel om barnet trenger briller, har dysleksi, sitter i rullestol eller har Downs syndrom.
- **Hudfarge**
  - Svart, hvit, brun osv.
- **Nasjonal opprinnelse**
  - Hvilket land barnet kommer fra, for eksempel Pakistan, Thailand, Somalia.
- **Måten barnet ble født på**
  - For eksempel hvis foreldrene ikke var gift, eller hvis barnet ble til gjennom assistert befruktning eller surrogati.
- **Sosial opprinnelse**
  - For eksempel om barnet kommer fra en fattig eller rik familie, eller hva slags jobb foreldrene har.

8.3. Lovlig forskjellsbehandling

I noen tilfeller er det likevel lov til å behandle noen dårligere enn andre. Dette gjelder for både staten, foreldre og alle andre i Norge. Da må følgende tre krav være oppfylt:

- 1) Forskjellsbehandlingen må ha et saklig og godt formål.

- 2) Forskjellsbehandlingen må være nødvendig for å oppnå formålet med den.
- 3) Det må ikke være for stor skjevhet mellom hvor viktig formålet med forskjellsbehandlingen er, og hvor store konsekvensene er for den som blir behandlet dårligere.

TIL DISKUSJON

Kan dere gi eksempler på når det er lovlig å behandle barn ulikt?

Staten har til en viss grad lov til å forskjellsbehandle andre lands statsborgere. Men barnekonvensjonen gjelder for alle barn i Norge.

Hvis du lurer på om du eller barnet ditt har blitt diskriminert, kan du ringe eller skrive til Likestillings- og diskrimineringsombudet. De jobber bare med diskrimineringslovene, ikke med Barnekonvensjonen. Du kan også spørre JURK. Du finner kontaktinformasjon bakerst i dette heftet.

8.4. Foreldres plikt til ikke å diskriminere

Dette følger av Barnekonvensjonens artikkel 2 og diskrimineringslovene.

Ikke å diskriminere barna er en del av foreldrenes omsorgsforpliktelser. Det betyr at foreldre heller ikke har lov til å behandle et av barna sine dårligere enn søsknene, for eksempel fordi barnet er jente, er psykisk utviklingshemmet, eller homofilt, uten å ha en god og saklig grunn. Et eksempel på diskriminering kan være å la sønnen leke ute, mens datteren må være inne fordi hun er jente. Et annet eksempel er å insistere på at en homofil sønn skal gifte seg med en kvinne når han blir voksen. Et tredje eksempel er hvis

et barn som ikke kan se ikke får spise sammen med familien, selv om alle de andre spiser sammen.

TIL DISKUSJON 1

Kan dere finne flere eksempler på lovlig forskjellsbehandling av barn?

TIL DISKUSJON 2

Hvor går grensa mellom det å oppdra barnet, og det å prøve å få barnet til å være noe annet enn det det er?
Hva har dette å gjøre med diskriminering?

TIL DISKUSJON 3

Hvorfor tror du reglene er slik?

9. Rett til beskyttelse mot omsorgssvikt

Omsorgssvikt er når foreldrene eller andre som har ansvar for barnet ikke oppfyller pliktene sine til å gi omsorg. Det kan for eksempel handle om:

- ikke å gi barnet nok mat,
- ikke å ta med barnet til legen hvis det er sykt,
- ikke gi grenser og veiledning, eller
- å la barnet være alene hjemme uten forsvarlig tilsyn.

TIL DISKUSJON

Kan du komme på flere eksempler på omsorgssvikt?

10. Rett til trygghet

Retten til beskyttelse betyr at du som forelder har ansvar for at barnet føler trygghet, på seg

Barne-
konvensjonen
artiklene 12,
16 og 19 m.fl.,
og barneloven
§ 30.

Barneloven
§ 33

selv og på de voksne. Det betyr også at barnet skal beskyttes mot farlige ting. Det betyr at foreldrene skal prøve å forhindre at farlige ting skjer, for eksempel ved å sette grind foran trapper.

Barn må heller ikke være alene eller alene hjemme hvis de ikke er trygge nok til å være det og store nok til å ta vare på seg selv, både når det gjelder mat og hvis det skulle skje noe farlig, som for eksempel brann. Det betyr at foreldrene må sørge for at barn som ikke er gamle nok til å passe på seg selv, blir passet på av noen som er i stand til å ta vare på dem også i farlige situasjoner.

Samtidig betyr det også at barnet må få utvikle trygghet på seg selv gjennom å få prøve nye ting og blir mer og mer selvstendig.

TIL DISKUSJON

Hvorfor er trygghet så viktig?

11. Rett til beskyttelse mot vold og overgrep

11.1. Hva er vold?

Når folk flest hører ordet «vold» er det vanlig å tenke på slag og spark. Det finnes imidlertid mange andre former for vold i tillegg til den fysiske.

Fysisk vold er vold mot kroppen din. Fysisk vold kan føre til merker og skader på kroppen, og gjør vondt. Eksempler på fysisk vold kan være slag, spark, lugging, kvelertak og forsøk på å drepe. Også lettere former for vold finnes, for eksempel dytting, ørefik, klype.

Fysisk vold er ofte kombinert med andre former for vold.

Psykisk vold er vanskeligere å se, dette er ofte ting noen sier som gjør at du får vondt inni deg. Psykisk vold kan blant annet føre til at du blir lei deg, redd eller sint. Eksempler på psykisk vold:

- Å nekte et barn å være sammen med andre barn.
- Å true om å slå eller om at mor vil bli syk eller ta livet sitt, eller at noe annet barnet er redd for vil skje hvis barnet ikke gjør som moren eller faren sier.
- Å kontrollere barnets liv uten å ta hensyn til barnets rett til privatliv og til selvbestemmelse, for eksempel ved å lese barnets dagbok.
- Å få barnet til å føle seg liten og dum ved å gjøre narr av det. Det kan også være emosjonell utpressing: Hvis for eksempel moren din sier at hun tar livet sitt eller blir syk hvis du ikke gjør som hun ønsker.

Å bli utsatt for psykisk vold kan gjøre at du får dårlig selvbilde, og at grensene for hva du aksepterer over tid blir flyttet. Du kan også bli syk av det.

Seksuelle overgrep kan for eksempel være at noen tvinger deg til å ha sex med dem uten at du vil. Dette kalles voldtekt. Det er seksuell vold selv om det er ektefellen eller kjæresten din som tvinger deg til sex. Andre former for seksuell vold kan for eksempel være seksuelle handlinger, prostitusjon og incest. Incest vil si seksuelle handlinger eller samleie mellom nære slektninger. Det er forbudt for personer over 16 år å ha sex med barn under 16 år uansett.

Straffelovens
kapittel 19

Vergemålsloven
§ 12

Økonomisk vold kan være at noen kontrollerer økonomien din, for eksempel ved å holde tilbake pengene eller posten din, stjele vitnemål og dokumenter, eller tvinge eller lure deg til å ta opp lån. Dersom du ikke har en jobb kan det også være økonomisk vold hvis for eksempel ektefellen eller kjæresten din kontrollerer deg gjennom sin inntekt. Barn bestemmer fritt over det de tjener eller eier fra de er 15 år.

Materiell vold kan for eksempel være å knuse ting i sinne, sparke til dører og møbler hvor meningen er å true, kontrollere eller skremme deg.

Bortføring er å flytte noen mot deres vilje, eller uten å ha lov til det. Dette gjelder for eksempel å ta med seg barnet til utlandet uten samtykke fra den andre foreldereren. Det kan også være å ta med barn til utlandet uten at barnet vil, ved for eksempel å true.

Frihetsberøvelse er å holde noen innestengt eller hindre dem i å dra dit de vil, for eksempel ved å låse dem inne eller ved å true om at noe forferdelig vil skje hvis de går ut.

Tvangsekteskap vil si at du nektes retten til selv å velge hvem du vil gifte deg med, og at familie eller slektninger presser eller tvinger deg til å inngå ekteskap med noen du ikke vil gifte deg med. Det kan også være å bli tvunget til å gifte deg når du ikke vil, selv om du kan være med på å velge ektefelle.

Barn har krav på beskyttelse mot alle former for vold.

Straffelovens
kapittel 22

Alle disse formene for vold er **ulovlige og straffbare**. Det betyr at den som utøver vold kan komme i fengsel. Vold kan komme fra

foreldre, søsken, familiemedlemmer, kjærester eller andre.

11.2. Foreldrenes plikt til å beskytte mot vold

Vil du vite mer om konsekvensene av vold? Du finner nyttig informasjon her: <http://atv-stiftelsen.no/upload/2011/04/08/sma-vitner-til-vold.pdf>

Foreldrene har en plikt til å beskytte barna mot vold. Det betyr at foreldrene selv ikke må utsette barna for vold. Det betyr også at dersom mor eller far vet at noen andre utsetter barnet for vold, har denne en plikt til å beskytte barnet mot denne volden. Det gjelder også om det er den andre foreldereren som utsetter barnet for vold, og kan bety at han eller hun må flytte med barnet fra den andre foreldereren, hvis det er det som er nødvendig for å beskytte barnet.

Det er dokumentert at det på lang sikt er like skadelig for barn å oppleve vold mot andre som det å selv bli utsatt for vold. Plikten til å beskytte barn mot vold gjelder også det å oppleve vold.

11.3. Oppdragervold og annen vold

TIL DISKUSJON

Rollo vil ikke gjøre lekser, og er dårlig på skolen. Foreldrene er veldig bekymret, og faren Romeo sier at Rollo vil få bank hvis han ikke skjerper seg og jobber hardere.

D Har Romeo lov til dette?

e Moren Julie sier til Rollo at hun tar livet sitt hvis han fortsetter å gjøre henne så bekymret. Har hun lov til dette?

Hva kan de gjøre for å få Rollo til å jobbe mer med skolen?

Det er veldig vanlig i mange land å bruke vold som en del av oppdragelsen. Slik var det også i Norge før. Men nå vet vi mye mer om konsekvensene av vold, også den volden som har et godt formål. Vi vet at all vold skader barnet. Derfor er all vold mot barn forbudt i Norge.

Hvis du trenger hjelp til å finne måter å oppdra barnet ditt på uten å bruke oppdragervold, finnes det kurs mange steder i landet. Spør helsestasjonen, barnevernet eller familievernkontoret der du bor.

11.4. Hvor kan du få hjelp?

TIL DISKUSJON

Rollo blir mer og mer umulig, han hører aldri på foreldrene, og de er redde for at han har fått dårlige venner.

Romeo og Julie vet ikke hva de kan gjøre. Hvem kan hjelpe dem?

Du finner kontaktinformasjon til alle disse stedene i siste kapittel.

Familievernkontorene gir familier hjelp til å løse konflikter og finne bedre måter å snakke samme på. Disse finnes i alle kommuner.

Barnevernet har plikt til å passe på at barn har det bra. Det betyr at de i første omgang skal hjelpe foreldrene med å ta vare på barna slik at de får det bedre. De kan gjøre mange ting for å hjelpe familien, for eksempel rådgivning om oppdragelse, betale for at flinke folk passer barnet av og til (besøkshjem, støttekontakt og liknende) og mye annet. Det finnes barnevernkontorer i alle kommuner.

Barnevernet har en plikt til å passe på at barn ikke blir utsatt for alvorlig skade. Dersom

Barnevern-
loven § 4-6
og § 4-12.

foreldre bruker vold for å oppdra barnet, og ikke samarbeider med barnevernet eller andre for å klare å finne andre måter å oppdra barnet på, kan barnevernet i noen tilfeller måtte hente barnet ut av familien. Det samme kan skje dersom foreldrene ikke klarer å gi barnet nødvendig omsorg, for eksempel hvis de er syke. Barnevernet har bare lov til å gjøre dette hvis det er fare for at barnet tar alvorlig skade av å bli boende hos foreldrene.

Barnevernet skal prøve å hjelpe foreldrene så de selv kan ta vare på barna. Det er derfor viktig å samarbeide med barnevernet og gi dem den informasjonen de ber om. Det er også viktig å be om og ta imot hjelp før problemene blir for store. Det står mer om barnevernet i neste kapittel.

Krisesentere er steder menn, kvinner og barn kan dra for å få beskyttelse mot vold. Vanligvis bor menn og kvinner hver for seg. Du kan også få noen å snakke med uten å flytte dit. Du får da både informasjon og hjelp.

Minoritetsrådgivere er personer som jobber med å forebygge tvangsekteskap på en rekke skoler i ulike deler av Norge. Du kan få mer informasjon om disse ved å kontakte Integrasjons- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

Du finner kontaktinformasjon til alle disse stedene bakerst i brosjyren.

12. Barnevernet

12.1. Hvorfor har vi barnevern?

Hvem passer på at barna har det bra når foreldrene ikke gjør det?

Barn som har det vondt vokser ofte opp til å bli voksne med et vanskelig liv. Norske

Barnevern-
loven
kapittel 4.

myndigheter har derfor en plikt til å passe på at alle barn har det bra. Dette gjelder alle barn som bor i Norge. Myndighetene har ikke lov til å diskriminere barn, uansett hvor de kommer fra, slik vi så i kapittel 8. Hvert land velger hva de vil gjøre for å oppfylle kravene til Barnekonvensjonen og mange land er ikke så flinke. I Norge gjør myndighetene det på flere måter, og mange av de viktigste tiltakene gjøres av barnevernet.

Barnevernets jobb er å beskytte barn når foreldrene ikke gir barnet den omsorgen det trenger. Dette skal skje i samarbeid med foreldrene, i den grad det er mulig. Foreldre som ikke klarer ta vare på barna, for eksempel fordi de er syke eller fordi de selv ikke fikk god nok omsorg da de var barn kan få hjelp til å gi bedre omsorg. De kan også få avlastning, for eksempel ved at barnet for eksempel får en støttekontakt som tar med barnet på aktiviteter eller ved at barnet kan være hos en annen familie en helg i måneden.

Hvis det er fare for at barnet blir skadet på grunn av vold eller omsorgssvikt selv om barnevernet gjør det de kan for å hjelpe foreldrene, kan barnevernet måtte finne et annet sted for barnet å bo. Men de har bare lov til å gjøre dette hvis det er helt nødvendig for å beskytte barnet mot fysiske eller psykiske skader.

Loven sier: Barn som trenger det skal få "rett hjelp til rett tid".

12.2. Om barnevernet i Norge

Det har vært en lov om barnevern i Norge i mer enn ett hundre år. Den loven vi har nå kom i 1992. Målet med denne og andre lover som gjelder barn er å beskytte barna så de ikke får skader som skaper problemer for dem

og for samfunnet når de blir voksne. Den er også viktig for å oppfylle Norges forpliktelser etter FNs barnekonvensjon og andre FN-konvensjoner som nesten alle land har sagt de vil følge. I tillegg kommer mye forskning om hva som er bra og dårlig for barn.

Barnevern-
loven § 2-1

Alle norske kommuner må ha et barnevern.

Barnevernet har ikke lov til å behandle noen annerledes enn andre uten en god grunn, slik det ble beskrevet i kapittel 8.

12.3. De viktigste prinsippene barnevernloven bygger på

1. Barnevernet kan ikke bestemme over deg uten at loven sier at de kan

Hvis staten og andre offentlige myndigheter skal bestemme over deg og din familie, må de ha fått lov til dette av Stortinget ved at det står i en lov. Barnevernet må gå frem på en bestemt måte. Du har rett til å klage, det vil si å få noen andre til å sjekke om barnevernet har gjort ting på en riktig måte etter loven. Det står mer om dette i kapittel 12.12.

Viktige lover: Barnevernloven – sier hva barnevernet er, hva de må gjøre, kan gjøre, og hvordan de skal gå fram.

Forvaltningsloven – sier hvordan alle offentlige myndigheter må gå fram når de bestemmer ting.

Barnevern-
loven § 4-1.

2. Barnets beste skal alltid være det viktigste hensynet. Ingen andre, heller ikke foreldrenes interesser, går foran barnets beste. Her gir loven barna enda bedre beskyttelse enn Barnekonvensjonen.

Barnevern-
loven § 6-3 og
nytt 2. ledd i
§ 4-1.

3. Barns rett til å bli hørt. Barnet skal informeres og det skal tilrettelegges for samtaler med barnet. Barn som barnevernet har overtatt omsorgen for kan gis anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til. Også her gir loven barna enda litt bedre beskyttelse enn Barnekonvensjonen.

4. Foreldre og barn skal helst bo sammen
Barnekonvensjonen artikkel 9 sier at barn skal bo sammen med foreldrene med mindre det er helt nødvendig for barnets beste å ikke gjøre det, for eksempel hvis foreldrene ikke er i stand til å passe godt nok på barnet eller bruker vold.

Blant annet
barnevern-
loven §§ 4-12,
4-17 og 4-25.

5. Minst mulig inngrep
Barnevernet skal ikke gjøre mer enn det som er nødvendig for å sikre barnets beste. En omsorgsovertakelse skal som hovedregel være midlertidig. Det betyr at barnet kan flytte tilbake til foreldrene dersom forholdene hjemme er endret og det vil være til det beste for barnet å flytte tilbake til foreldrene.

TIL DISKUSJON

Hvorfor er det noen som sier at barnevernet bare kommer og tar barna?

Hvilken rolle spiller manglende kunnskap?

Hvilken rolle spiller barnevernets taushetsplikt?

Hvilken rolle spiller synet på barn og foreldres forhold til barn?

Vet du om flere ting som kan forklare dette?

Barnevern-
loven § 6-7.

Husk at barnevernet har taushetsplikt. Det betyr at de vanligvis ikke har lov til å fortelle noe om det de får vite om barn og foreldrene deres. I media er det derfor vanligvis bare foreldrenes versjon som fortelles.

12.4. Hva er plikten til de som treffer barn i jobben sin?

Barnevern-
loven § 6-4
og Helse-
personell-
loven § 33

Hvis folk som treffer barn i jobben sin ser barn som de vet eller tror har det vondt, må de melde fra til barnevernet. Dette kan for eksempel være lærere, folk som jobber i barnehage og leger. De skal snakke med foreldrene først, men bare hvis de ikke tror at det kan være farlig for barnet.

De kan ringe barnevernet og be om råd anonymt, men ikke melde fra anonymt. De kan bli bedt om å gi informasjon til barnevernet så barnevernet kan ta en så riktig beslutning som mulig. Barnevernet kommer også til å snakke med foreldre og med barnet før de tar en beslutning, så lenge det ikke er farlig for barnet.

12.5. Hva er din plikt hvis du ser at andres barn har det vondt?

Straffeloven
§ 139

Alle har en moralsk plikt til å beskytte barn. Dersom det dreier seg om vold, bortføring eller seksuelle overgrep kan du komme i fengsel hvis du ikke gjør det du kan for å hindre at det skjer.

Det betyr at hvis du mistenker at et barn ikke har det bra, må du si fra. Først til foreldrene, hvis det er mulig. Ingen klarer å se seg selv, vi trenger alle hjelp fra andre. Det beste er om

foreldrene får hjelp til å løse problemene før de blir for store.

Det kan også være viktig å si fra til Barnevernet. Det beste er om foreldrene vet at du gjør det, og sier det er greit. Men du kan også si fra anonymt, uten å oppgi navnet ditt, slik at ingen får vite hvem som har fortalt hva som skjer. Men når du skriver til Barnevernet må du være tydelig på hvorfor du er bekymret, da øker sjansen for at barnevernet kan gjøre noe med saken. Du finner mer informasjon og skjema for bekymringsmelding her: <http://www.barnevernet.no/Forebygging/Bekymret/Bekymringsmelding-fra-privatpersoner/> eller ved å ringe Barnevernet i din kommune.

12.6. Viktige begreper

Bekymringsmelding: En melding til barnevernet hvor noen forteller at de er bekymret for et bestemt barn, og hvorfor de er bekymret.

Barnevern-
loven § 6-3.

Part: den som vedtaket direkte gjelder og som har rett til å bestemme selv: privat part er mor, far og barn over 15 år. I en del tilfeller har også barn under 15 år partsrettigheter.

Vedtak: Når staten, kommunen eller et annet offentlig organ bestemmer over dine eller andres rettigheter eller plikter.

Det finnes **to typer vedtak** som barnevernet treffer:

Barnevern-
loven § 4-4,
§ 4-12 og
§ 4-24.

- **Tvangsvedtak:** vedtak som minst en av foreldrene eller barnet ikke er enig i, og som griper inn i deres privatliv. Det mest kjente er når barnevernet overtar omsorgen for barnet uten at foreldrene samtykker. Andre typer tvangstiltak er at fylkesnemnda

kan pålegge opphold i barnehage eller tilsyn i hjemmet.

- **Frivillig hjelpevedtak:** vedtak etter søknad eller enighet med barnevernet, f. eks veiledning til foreldrene, frivillige tiltak i hjemmet, støttekontakt eller besøkshjem

De fleste tiltak krever samtykke fra foreldrene. Utfordringen er at hvis foreldrene ikke tar imot hjelp kan problemene bli så store at barnevernet til slutt må overta omsorgen for barnet

For at barnet skal få det bedre er det derfor viktig å samarbeide med barnevernet så godt som mulig hvis ting er vanskelige, og be om hjelp før problemene blir for store.

12.7. Undersøkelsessak

TIL DISKUSJON

Barnevernet har mottatt bekymringsmeldinger om Rollo, og starter å undersøke saken.

- Hvilke rettigheter og plikter har Romeo og Julie?
- Hvilke rettigheter og plikter har Rollo?
- Hvilke rettigheter og plikter har barnevernet?

Barnevern-
lovens
§ 4-3

Første kontakt med barnevernet kan komme fordi du eller barnet selv ber om hjelp, eller det kan komme fordi noen har meldt en bekymring.

Barnevern-
loven § 4-3

Barnevernet må ta bekymringsmeldingene på alvor. De må undersøkes nærmere, men bare den delen av innholdet i dem som dekkes av barnevernloven.

Barnevern-
loven § 4-3

Når barnevernet undersøker en sak skal de gjøre det på en hensynsfull måte. De skal ikke gjøre mer enn det som er nødvendig, og de skal passe på at informasjon om undersøkelsen ikke spres unødige.

Barnevern-
loven § 6-9

Når barnevernet kartlegger/undersøker har de frist til å bli ferdig på 3 måneder, eller 6 måneder i særlige tilfeller.

Barnevern-
loven § 4-3
og § 6-4.

Barnevernet har rett til å:

- snakke med foreldrene hjemme hos dem
- snakke med barna alene
- rett til å snakke med andre som kjenner barnet
- rett til å bruke politi for å komme inn og hjelpe barnet i veldig alvorlige saker.

Du finner informasjon om hvilke rettigheter barnet og foreldrene har i kapittel 12.12.

Barnevern-
loven § 6-9.

Undersøkelsessak skal avsluttes med vedtak. Den kan henlegges uten tiltak, eller det kan treffes vedtak om hjelpetiltak. Noen ganger vil undersøkelse føre til at barnevernet fremmer vedtak om omsorgsovertakelse.

12.8. Hva gjør barnevernet?

12.8.1. Frivillige hjelpetiltak

Barnevernet kan foreslå hjelpetiltak i hjemmet. Dette kan de sette i gang bare hvis foreldrene er enige i det. Hvis barnet er over 15 år må det også være enig. Det kan være familien som har søkt om tiltak dette fordi de selv ønsker det, eller det kan være de føler de må si ja, fordi barnevernet sier det er nødvendig.

Utgangspunkt: Hovedprinsippene bak barnevernloven, se kapittel 12.3.

Barnevern-
loven § 4-4.

Eksempler på hjelpetiltak:

- støttekontakt
- veiledning i hjemmet, eller ulike kurs (eksempel: kurs om oppdragelse, alternativ til vold, annet)
- plass i barnehage

Barnevern-
loven § 4-5.

Barnevernet må lage en plan for tiltaket. Tiltaket skal alltid være til barnets beste.

Barnevern-
loven § 6-1, jf.
forvaltnings-
loven kapittel
V og kapittel
VI.

Alle avgjørelser som barnevernet treffer om penger eller tjenester til barn eller familier skal være skriftlige vedtak.

Klage vil være aktuelt dersom du ikke får medhold i en søknad. Fylkesmannen er klageinstans. Klage sendes til barnevernet, som må vurdere om de vil endre sitt vedtak. Hvis ikke, sendes den videre til fylkesmannen.

Lov om fri
rettshjelp § 11
nr. 2.

Foreldrene og barna har alltid rett til å bruke advokat. Men de har ikke rett til gratis advokat betalt av staten i saker som gjelder frivillige hjelpetiltak.

12.9. Tvangsvedtak

Barnevernet kan også foreslå for Fylkesnemnda at barnet skal bo et annet sted, i fosterhjem eller i institusjon. Dette gjøres ofte med barnets og foreldrenes samtykke, men kan også være tvangsvedtak.

12.9.1. Hva er tvangsvedtak?

Tvangsvedtak er vedtak, det vil si beslutninger fra en offentlig myndighet, som minst en av foreldrene eller barnet ikke er enig i, og som griper inn i deres privatliv. Det mest kjente er når barnevernet overtar omsorgen for barnet

uten at foreldrene samtykker, men det kan gjelde mange andre typer tiltak.

Eksempler på tvangsvedtak:

- Midlertidig vedtak om plassering i akutt situasjon
- Vedtak om at barnevernet overtar omsorgen for barnet og plasserer det i fosterhjem eller institusjon. Dette kalles også **omsorgsovertakelse**.
- Vedtak om plassering i institusjon for atferdsproblemer

Plassering av barn utenfor hjemmet skal anses som en siste utvei. Bruk av tvang skal bare benyttes når hjelpetiltak ikke fører til resultater, eller når det er tydelig at slike tiltak ikke vil hjelpe, ut fra den konkrete situasjonen

Fylkesnemnda skal vurdere om lovens vilkår er oppfylt. Disse er strenge. Barnevernet må føre bevis. Hensynet til barnets beste er overordnet. For at fylkesnemnda skal vite hva som er det enkelte barns beste må barn også i disse sakene bli hørt.

Barnevern-
loven
§ 4-6, § 4-12
og kapittel 7.

12.9.2. Hvordan gjøres tvangsvedtak?

Vedtak om plassering av barn utenfor hjemmet skal behandles i **Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker**, se forrige kapittel. Det er forskjellige regler for behandling av midlertidig vedtak i akutt situasjoner og vedtak om langvarig plassering.

Lov om fri
rettshjelp § 11
nr. 2.

Du har rett til gratis advokat når det treffes tvangsvedtak. Dette kalles **fri rettshjelp**.

Barnevern-
loven § 4-6,
jf. § 4-9.

Midlertidige vedtak er vedtak som treffes på kort varsel, i en akutsituasjon. Vedtaket gjøres av barnevernskontoets leder eller politi. Vedtaket skal være skriftlig. Private parter (mor, far eller barn over 15 år og i noen tilfeller barn under 15 år) kan klage til Fylkesnemnda. Fylkesnemnda må behandle klagen fort, innen en uke. Behandling skjer i et møte. Mor, far og/eller barn over 15 år kan delta i møtet og har rett til å forklare seg. Fylkesnemnda kan oppheve vedtaket eller stadfeste eller foreta endringer. Du har rett til advokat og staten betaler.

Barnevern-
loven § 4-6

Krav til midlertidige vedtak: Det må være fare for at barnet blir vesentlig skadelidende hvis det ikke gjøres et midlertidig vedtak.

Barnevern-
loven
§ 4-6, § 4-12
og kapittel 7.

Omsorgsovertakelse er når barnevernet overtar omsorgen for barnet, og flytter det ut av familien. Vedtak om omsorgsovertakelse treffes av Fylkesnemnda. Barnevernet fremmer forslag til vedtak om omsorgsovertakelse. Forslaget sendes til Fylkesnemnda som skal vurdere om lovens krav er oppfylt. Den private part får forslaget og har rett til å si sin mening (tilsvar). Saken behandles i møte i Fylkesnemnda. Privat part har rett til å delta i møte, si sin mening og føre vitner. De har rett til hjelp fra advokat. Det er staten som betaler advokatbistand. Du har rett til advokat betalt av staten fra det tidspunktet barnevernet gir beskjed om at de har bestemt seg for å fremme forslag til vedtak om overtakelse.

Samtidig med omsorgsovertakelse bestemmer fylkesnemnda hvordan barnet skal plasseres (fosterhjem eller institusjon), og hvordan samvær mellom barn og foreldre skal skje.

Barnevern-
loven § 4-6
og
§ 4-12

Hva skal vurderes ved vedtak om omsorgsovertakelse?

- Alvorlige mangler ved den daglige omsorg, eller kontakt og trygghet
- Dersom foreldrene ikke sørger for at syke eller hjelpetrengende barn får nødvendig behandling og opplæring
- Dersom barnet blir mishandlet, det vil si at det blir utsatt for vold.
- Dersom det er veldig sannsynlig at barnet vil bli skadd fordi foreldrene ikke klarer ta ansvar for barnet fordi de har store personlige problemer.

Barnevern-
loven
§ 4-24

Plassering i atferdsinstitusjon kan gjøres når barnet har alvorlige atferdsproblemer, som for eksempel kriminalitet, rusproblem og lignende. Da kan barnet plasseres i institusjon uten eget eller foreldrenes samtykke. Målet kan være kartlegging eller behandling.

Saksbehandling er som ved omsorgsovertakelse. Barnevernet kan treffe midlertidig vedtak, mens vedtak om lengre plassering treffes av fylkesnemnda. Barnet eller ungdommen har krav på egen advokat betalt av staten.

12.10. Konsekvenser av vedtaket

Barnevernets vedtak settes i verk med en gang, selv om du klager. Dette betyr at barnet kan plasseres utenfor hjemmet, selv om du klager.

Barnevern-
loven § 6-5,
§ 6-6 og § 7-24.

Overprøvingsinstans, det vil si Fylkesmannen eller domstolen, kan opprettholde, endre eller oppheve vedtaket.

12.11. Hvem bestemmer hva?

Blant annet barnevern-loven §§ 4-12, 4-19 og 4-20.

Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker er et forvaltningsorgan, men fungerer på samme måte som en domstol, det finnes en i hver fylkeskommune. Det er de som kan lage vedtak om omsorgsovertakelse og andre **veldig inngripende vedtak**. Det er barnevernet som kommer med forslag til vedtak, som Fylkesnemnda deretter avgjør. Foreldre og barn har rett til å bli hørt.

Barnevernet lager andre typer vedtak som er mindre inngripende, for eksempel hjelpetiltak som foreldrene samtykker til. Barnet har rett til å bli hørt.

Fylkesmannen er statens representant i fylkeskommunen og **behandler klager** på vedtak fra Fylkesnemnda og barnevernet. De skal også **føre tilsyn** med barnevernet og steder der barn som barnevernet har overtatt omsorgen for bor, med unntak av fosterfamilier. Disse er det barnevernet selv som fører tilsyn med.

Barnevern-loven § 7-24.

Hvis du vil klage på Fylkesnemndas vedtak i saker som gjelder tvang, må du ta saken til domstolen, i første omgang den domstolen som heter tingretten. Dette kan gjøres av advokaten din hvis du ønsker det.

Dom i tingretten kan ankes til **lagmannsretten**. Det er en begrenset adgang til å anke til lagmannsretten over tingrettens avgjørelse. Det vil si at dette bare er mulig i noen få saker.

12.12. Partenes rettigheter

Som parter regnes foreldrene og barn over 15 år, og i noen tilfeller barn under 15 år.

Forvaltningsloven § 2 e),
Barnevernloven § 7-3
og § 7-4, mv.

De har:

- Rett til å lese alt som blir skrevet i saken, hvis ikke det er veldig gode grunner til det, for eksempel å beskytte vitner mot trusler eller vold.
- Som oftest rett til å få informasjon på forhånd om hva som skal skje
- Rett til å ha med seg noen de stoler på under samtaler (for eks. slekt eller advokat)
- Rett til at barnevernet overholder taushetsplikten sin
- Rett til å si nei takk til hjelpetiltak
- Klagerett til Fylkesmannen eller tingretten, se forrige kapittel.
- Som regel har foreldrene rett til samvær med barnet hvis det plasseres utenfor hjemmet, men bare så lenge det er til barnets beste.
- Kan legge inn nytt krav om at barnet skal komme hjem
- Barnevernet har plikt til å passe på at barnet har det bra.

Hvis barnet og foreldrene har minoritetsbakgrunn:

Diskrimineringsloven § 1 og § 3.

- Krav på bruk av tolk hvis de trenger.

- Barnevernet må kunne en del om forskjeller mellom norsk væremåte og omsorgsformer for barn og slik det er i ulike minoritetsfamilier. Barnets rolle i en minoritetsfamilie er ofte forskjellig fra rollen i en vanlig norsk-etnisk familie
- Barnevernets grunnlag skal være at det er mange måter å gi god omsorg på
- Du har krav på at barnevernet viser respekt i møte med alle innbyggere uansett kulturell bakgrunn

Du har ikke krav på at barnevernet lar være å gripe inn når et barn har det vanskelig i familien. Kultur kan heller ikke være en unnskyldning når den er i strid med Barnekonvensjonens bestemmelser. For eksempel kan ingen unnskyldes vold med at det er vanlig i deres kultur, siden Barnekonvensjonen forbyr alle former for vold.

Barnevernet må passe på alle barn i Norge, og de har ikke lov til å diskriminere, slik det ble beskrevet i kapittel 8.

13. Tips og råd

- Gå i dialog med skole, barnehage, og andre om hva som er lurt å gjøre når det gjelder barnet
- Søk hjelp før problemene blir for store
- Kjenn dine rettigheter og plikter

14. Hvor kan du få hjelp?

14.1. Hjelp med barneoppdragelse, barns helse og læring

Barnehagen	Barnehagepersonalet kjenner barnet ditt godt. De har vanligvis ansatte med mye utdanning om barn og barns utvikling, og kan gi deg gode råd.
Skolen	Skolen har sosiallærere og andre lærere som har spesialutdanning i å håndtere barn med utfordringer. Også klasseforstander kan ofte gi gode råd, både om hva du kan gjøre og hvor du kan få hjelp.
Foreldre- veiledning	ICDP er et opplæringsprogram i å oppdra barn på en best mulig måte, som alle kan ha nytte av. Du finner mer informasjon her: http://www.bufetat.no/foreldrerettleiing/tilbod/ Du finner en oversikt over hvilke kommuner som jobber med dette ved å ringe Bufetat på telefon 466 15 000 eller lese her: http://www.bufetat.no/foreldrerettleiing/kommunenar/
Helsestasjon	Helsestasjonen kan både gi informasjon og veiledning om barns utvikling og helse, og formidle kontakt til foreldreveiledning og andre hjelpetiltak.
Barnevernet	Barnevernet kan sette inn mange ulike hjelpetiltak, som beskrevet i kapittel 12. Du kan få kontakt med barnevernet der du bor ved å ringe eller skrive til kommunen din.

14.2. Hjelp med konflikter i familien

Familievernkontor

Det finnes kontorer som gir familier hjelp med alle typer konflikter mellom familiemedlemmene. Disse heter familievernkontorer.

Familievernkontorene har kurs og gir veiledning i det å oppdra barna på en god måte. Familievernkontorene kan også gi hjelp til å finne løsninger og nye måter å snakke sammen på når et ektepar eller samboere synes det er vanskelig å leve sammen.

Du kan finne mer informasjon og kontaktinformasjon til familievernkontorene på nettsidene til Barne-, ungdoms- og familietaten:

<http://www.bufetat.no/familievernkontor/> eller ved å ringe Bufetat på telefon 46 61 50 00.

14.3. Rådgivning og hjelp direkte til barn

Barneombudet

Barneombudet kan gi barn råd og veiledning om hvilke rettigheter de har.

Barnet kan også ta kontakt selv med helsesøster på skolen.

Barnevernvakta

Barnevernvaktene er barnevernets akuttberedskap på kveldstid og i helger. Hovedoppgaven er å hjelpe barn og familier i krise som trenger hjelp raskt. På <http://www.barnevernvakten.no/> kan du finne ut om det er en barnevernvakt der du bor.

Alarmtelefonen

Dersom det ikke er en barnevernvakt i din kommune, kan du ringe Alarmtelefonen for barn og unge på telefon 116 111. Dette er en gratis tjeneste som er åpen kvelder, netter og i helger. Les mer om Alarmtelefonen for barn og unge her: www.116111.no.

- Unginfo** Unginfo har mye nyttig informasjon for barn og unge mellom 13 og 26 år, om mange ulike temaer.
- Kors på halsen** Kors på halsen er et sted drevet av Røde Kors der alle under 18 år kan ringe helt gratis, maile eller chatte og ta opp det som er viktig for dem. Du får snakke med en voksen du kan stole på, som ikke kan se hvem du er.
<http://www.korspahalsen.no/>,
telefon 800 333 21.

14.4. Hjelp mot vold og liknende

- Krisesentre** Krisesentre kan både gi deg råd og veiledning, og tilby et sted å bo for deg og barna hvis det er farlig å være hjemme. Du kan finne kontaktinformasjon her:
<http://www.krisesenter.no/krisesenter.php> og
<http://www.krisesenter.com/medlemssentre/medlemssentre.html> eller ved å kontakte politiet der du bor. Du trenger ikke anmelde volden til politiet for å få hjelp.
- Alternativ til vold** Alternativ til vold jobber med å lære folk alternative måter å reagere på, i stedet for å bruke vold.

Du finner mer informasjon på <http://atv-stiftelsen.no/> eller ved å ringe 22 40 11 10.
- Minoritets-rådgivere** Minoritetsrådgivere finnes på mange skoler i ulike deler av Norge. De skal særlig jobbe mot tvangsekteskap, men også bidra til tettere samarbeid mellom skolen og det offentlige hjelpeapparatet og frivillige organisasjoner i arbeid med konkrete saker. Du finner mer informasjon ved å ringe IMDi på tlf. 24 16 88 00 eller lese her:
<http://www.imdi.no/no/Tvangsekteskap/Minoritetsradgivere/>

Politiet

Politiet kan gi deg voldsalarm hvis du er i fare for å bli utsatt for vold, uansett om du har anmeldt volden eller ikke. De kan gi deg informasjon og råd, og de kan etterforske og få straffet den som utøver volden. Alle politidistrikter skal ha familievoldskoordinatorer som er spesialisert i å jobbe med familievold.

Du får kontakt med din lokale politistasjon ved å ringe 02800. Hvis du trenger øyeblikkelig hjelp fra politiet bør du ringe 112.

Bistandsadvokat

Barn og voksne som er utsatt for familievold har krav på egen bistandsadvokat. Du finner kontaktinformasjon til advokater som jobber som bistandsadvokater på <http://www.advokatenhjelperdeg.no/finn-advokat/>

Barnevernvakta

Barnevernvaktene er barnevernets akuttberedskap på kveldstid og i helger. Hovedoppgaven er å hjelpe barn og familier i krise som trenger hjelp raskt. På <http://www.barnevernvakten.no/> kan du finne ut om det er en barnevernvakt der du bor.

Alarmtelefonen

Dersom det ikke er en barnevernvakt i din kommune, kan du ringe Alarmtelefonen for barn og unge på telefon 116 111. Dette er en gratis tjeneste som er åpen kvelder, netter og i helger. Les mer om Alarmtelefonen for barn og unge her: www.116111.no.

Likestillings- og diskrimineringsombudet

14.5. Hjelp mot diskriminering
Likestillings- og diskrimineringsombudet gir deg råd og veiledning hvis du lurer på om du har blitt diskriminert. Du kan også få hjelp til å finne løsninger.

Telefon: 23 15 73 00
E-post: post@LDO.no

Web: <http://www.ldo.no>

OMOD

Organisasjonen Mot Offentlig Diskriminering (OMOD) er en frivillig organisasjon som jobber mot diskriminering fra det offentlige.

**LLH og
Skeiv
Ungdom**

Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LLH) og Skeiv Ungdom jobber mot diskriminering av lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. De kan også gi informasjon hvis du lurer på noe som har med seksuell orientering og kjønnsidentitet å gjøre.

LLH:

Telefon: 23 10 39 39

E-post: post@llh.no

Web: <http://www.llh.no>

Skeiv Ungdom:

Telefon: 23 10 39 36

E-post: post@skeivungdom.no

Web: <http://www.skeivungdom.no/>

**Skeiv
Verden**

Skeiv Verden er et nettverk for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner med innvandrerbakgrunn.

<http://skeivverden.no/>

FFO

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) er en paraplyorganisasjon for mange organisasjoner som jobber med nedsatt funksjonsevne av ulike slag, som Dysleksiforbundet og Blindeforbundet. De har også et rettighetscenter som gir informasjon og veiledning om rettigheter.

Telefon: 815 56 940

E-post: info@ffo.no

FFOs Rettighetscenter:
Telefon: 96 62 27 60
E-post: rettighetscenteret@ffo.no

Web: <http://ffo.no/no/>

Antirasistisk senter

Antirasistisk senter er en organisasjon som jobber mot diskriminering på grunnlag av etnisitet, hudfarge, religion mv.

14.6. Hjelp når det offentlige ikke gjør det de skal

Barneombudet

Barn, ungdom og voksne som tar kontakt med Barneombudet kan få råd og veiledning om hvordan barn kan få sine rettigheter oppfylt der de bor. Det kan handle om rettigheter på skolen, i familien, barnevern, fritidsmiljø eller andre sider av barns oppvekst.

Advokat

Mange har rett til gratis eller litt billigere advokat. Det kommer an på inntekten din og hva slags sak det gjelder. Du kan kontakte en advokat som jobber med det området du ønsker hjelp med for å finne ut hva slags hjelp du kan få og hva det koster. Du finner advokater over hele landet her: <http://www.advokatenhjelperdeg.no/finn-advokat/>

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)

JURK er en organisasjon hvor jusstudenter gir gratis hjelp i saker som gjelder lover og regler i Norge. Fordi alle svarene må kvalitetssikres svarer de i brev, og det tar tre uker før du får svar. JURK hjelper bare kvinner og barn.

JURK gir råd og veiledning i saker som gjelder barn når foreldrene ikke bor sammen lenger. I disse sakene er det mest vanlig at vi bare gir informasjon om reglene og hvordan de kan gå fram i sin sak.

Du får ikke gratis advokat når det gjelder frivillige hjelpetiltak, bare når det gjelder tvang. JURK har derfor også noen saker som gjelder barnevern. Hvis JURK og andre rettshjelpere ikke får saken før fristen går ut, eller kort tid før, er det lite de kan gjøre. Det er derfor veldig viktig å søke hjelp så fort som mulig.

JURK kan ikke ta saker til domstolene, da må du ha advokat.

Brev sendes til: JURK, Arbinsgate 7, 0253 Oslo

Telefonmottak på telefon 22 84 29 50:
Mandag kl. 09:00 - 15:00
Onsdag kl. 17:00 - 20:00
Tel: 22 84 29 50 Fax: 22 84 29 51

Klientmottak ved personlig fremmøte i Arbinsgate 7:
Mandag kl. 12:00 - 15:00
Onsdag kl 17:00 - 20:00

JURK besvarer ikke juridiske henvendelser per e-post.

Juss-Buss

Juss-Buss er en organisasjon av studenter som gir gratis rettshjelp i enkeltsaker. Juss-Buss holder til i Oslo.

De tar imot nye saker per telefon eller ved personlig oppmøte. Juss-Buss tar ikke imot juridiske spørsmål per epost. Slike henvendelser vil ikke bli besvart.

Juss-Buss tar imot nye henvendelser følgende dager:
Mandag kl. 10.00 til 15.00
Torsdag kl. 17.00 til 20.00
Tlf: 22 84 29 00
Faks: 22 84 29 01
Adresse: Arbinsgate 7, 0253 Oslo

Jushjelpe i Midt-Norge

Jushjelpe i Midt-Norge er en organisasjon av studenter som gir gratis rettshjelp i enkeltsaker. Jushjelpe holder til i Trondheim.

De tar imot nye saker per telefon eller ved personlig oppmøte.

Jushjelpe tar imot juridiske spørsmål per epost, og på sine nettsider
<http://www.jushjelpe.no/mottak.html>

Jushjelpe tar imot nye henvendelser hver dag kl 9.00-15.00.

Besøksadresse: Sverres gt. 12, Trondheim
Tlf. 73 51 52 50
E-post: jushjelpe@jushjelpe.no

Jusshjelpe i Nord-Norge

Jusshjelpe i Nord-Norge er et rettshjelpstiltak som drives av jusstudenter. De gir gratis rettshjelp i enkeltsaker.

De tar imot nye saker per telefon eller ved personlig oppmøte.

Åpningstider:
Saksinntak: mandag til torsdag 10:00 – 14:00.
Adresse: Universitetet i Tromsø
Breivika senter
9037 Tromsø
Telefon: 776 44559
Fax: 776 46565
E-post: postmottak@jusshjelpe.uit.no

De tar ikke imot juridiske spørsmål per epost eller faks. Slike henvendelser vil ikke bli besvart.

Helse- og sosial- ombudet i Oslo

Helse- og sosialombudet er et offentlig kontor som skal passe på at folk i Oslo får den hjelpen de trenger fra andre offentlige kontorer og steder som jobber med helse, sosialtjenester, omsorgstjenester og liknende.

De kan hjelpe deg hvis du ikke får den hjelpen du ønsker fra barnevernet. De hjelper særlig hvis du ikke får frivillige tiltak som du opplever at du og barnet trenger.

Adresse: Lille Grensen 7, 0159 OSLO

Telefon: 23 13 90 20

E-post: post@ombudet.no

14.7. Annet

Bufetat

Bufetat administrerer adopsjonsordningen. Du kan lese mer på

<http://www.bufetat.no/adopsjon/>,

E-post: post@bufdir.no

Telefon: 466 15 000

Postadresse: Bufdir, Postboks 2233,
3103 Tønsberg

Mira- senteret

Ressursenter for innvandrerkvinner. Her kan du også få hjelp i saker som gjelder barn og barnevern.

Postadresse: Postboks 1749 Vika, 0121 Oslo

Besøksadresse: Storgata 38, Oslo

Telefon 22 11 69 20

E-post: post@mirasenteret.no

KONTAKT OSS

Telefon:

22 84 29 50

Adresse:

Juridisk rådgivning for kvinner

Arbinsgate 7

0253 Oslo

www.jurk.no